

TÜRKMENISTANYŇ PREZIDENTI SERDAR BERDIMUHAMEDOW: - BITARAP ÝURDUMYZ GARAŞSYZ DÖWLETLERIŇ ARKALAŞYGY BILEN SÖWDA-YKDYSADY, MEDENI-YNSANPERWER UGURLARDA HYZMATDAŞLYGY ZYGYDIDERLI ÖSDÜRÝÄR.

ZAMAN

INTERNATIONAL MEDIA
TÜRKMENISTAN

22-nji maý, 2026. Belgisi 21/1691

TÜRKMENISTAN – GDA: HYZMATDAŞLYGYŇ TÄZE SEPGITLERI

Berkarar döwletin täze eýýamynyň Galkynyş döwründe hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedowyň parasatly baştutanlygynda ýurdumyzyň halkara derejesindäki abraýy yzygiderli ýokarlanýar. Sebittir we halkara guramalary bilen ýola goýlan hyzmatdaşlyk gatnaşyklary günsäýin täze derejelere göterilýär. Paýtagtymyza geçirilýän halkara maslahatlar hem ýurdumyzyň daşary syýasatynyň üstünlüklere beslenýändigini görkezýär. Şunda Türkmenistanyň Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygy bilen alyp barylýan hyzmatdaşlygyna we Arkalaşyga agza döwletler bilen ýola goýan gatna-

şyklaryna aýratyn orun degişlidir. Mälim bolsy ýaly, Türkmenistan 2026-njy ýylda Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygynda başlyklyk edýär. Bu möhüm wezepe guramanyň çägendäki ykdysady, syýasy we medeni hyzmatdaşlygy ösdürmäge gönükdirilen giň gerimli meýdanamalary öz içine alýar. Ýurdumyzyň Arkalaşykda başlyklyk etmeginiň çäklerinde şu ýylyň başyndan bäri dürli geňeşleriň, komissiyalaryň mejlisleri we beýleki duşuşyklar geçirilýär. Şunuň bilen baglylykda, 22-nji maýda GDA-nyň Hökümet Baştutanlarynyň Geňeşiniň nobatdaky mejlisiniň çäginde geçirilýän 44-njy umumy mejlisiniň çäklerinde geçirilen forum «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at-myraýdyň mekany» ýylynyň wakalarynyň üstüni üýtgetdi.

Ýerine ýetiriji komiteti bilen bilelikde duşuşyga taýýarlyk görmek boýunça degişli işler alyp barylýar. 15-nji maýda geçirilen sanly ulgam arkaly Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary, daşary işler ministri R.Meredow Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygyň Hökümet Baştutanlarynyň Geňeşiniň nobatdaky mejlisine taýýarlyk görüşi barada hasabat berdi. Taýýarlanan maksatnamanyň taslamasyna laýyklykda, 22-nji maýda hormatly Prezidentimiz bilen GDA-nyň Hökümet Baştutanlarynyň Geňeşine gatnaşjak wekiliýet ýolbaşçylarynyň arasynda ikitaraplaýyn duşuşyklaryň guralmagy göz

öňünde tutulýar. Şeýle hem wekiliýet ýolbaşçylarynyň arasynda ikitaraplaýyn duşuşyklaryň geçirilmegi meýilleşdirilýär. Şol gün wekiliýet ýolbaşçylarynyň degişli düzümlerde mejlisleriniň geçirilmegi göz öňünde tutulýar. Olaryň gün tertibiniň taslamasyna laýyklykda möhüm meseleleriň birnäçesi ara alyp maslahatlaşylar. Şeýle hem mejlisler tamamlanandan soňra, resminamalary göz çäkmek dabarasyny geçiriler. Döwlet Baştutanymyz hasabaty diňläp, Bitarap ýurdumyzyň Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygy bilen söwda-ykdysady, medeni-ynsanperwer ugurlarda hyzmatdaşlygy yzygiderli ösdürýändigini belledi. Şunuň bilen

baglylykda, hormatly Prezidentimiz wise-premyer, daşary işler ministri-ne Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygyň Hökümet Baştutanlarynyň Geňeşiniň nobatdaky mejlisine gowy taýýarlyk görmegi we ony ýokary derejede geçirmegi tabşyrdy.

Hemişelik Bitaraplyk hukuk ýagdaýyna laýyklykda, Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygyňyň assosirlenen agzasy bolup durýan Türkmenistan GDA agza döwletler bilen hyzmatdaşlygy deňhukuklylyk, özara bähbitlilik esasynda, her bir tarapyň milli bähbitlerini, umumy maksatlary nazara almak bilen alyp barylýar. Ýurdumyzyň bu garaýyşlary taryhyň dowamynda kemala gelen dostluk, hoşniýetli goňuşyklyk, netijeli gatnaşyklaryň pugtalandyrylmagyna, dürli ulgamlarda bilelikdäki iri taslamalaryň üstünlüki durmuşa geçirilmegini ýardam edýär.

GDA döwletleri bilen ikitaraplaýyn we köptaraplaýyn görnüşdäki strategik hyzmatdaşlyga ýütgewsiz ygrarly Türkmenistan guramanyň giňligindäki özara bähbitli gatnaşyklaryň pugtalandyrylmagyna, hyzmatdaşlygyň täze many-mazmun bilen baýlaşdyrylmagyna hemmetaraplaýyn ýardam bermäge çalyşýar. Hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedowyň GDA-nyň sammitlerine yzygiderli gatnaşmagy hem-de öňe sürýän, döwürün talabyna laýyk gelýän başlangyçlary munuň aýdyň beýanydyr.

Degişli Konsepsiýa tarapyndan göz öňünde tutulan ileri tutulýan ugurlary iş ýüzünde durmuşa geçirmek maksady bilen şu ýyl 25-e golaý çäräni geçirmek göz öňünde tutuldy. Olaryň 7-sini ýurdumyza geçirmek meýilleşdirildi. Olardan Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygyň Hökümet Baştutanlarynyň Geňeşiniň nobatdaky mejlisini, sentýabr aýynda Ykdysady Geňeşiniň mejlisini, oktyabr aýynda Awazada GDA-nyň daşary işler ministrliriniň geňeşiniň we Döwlet Baştutanlarynyň Geňeşiniň mejlislerini, şeýle hem Aşgabatda Medeni hyzmatdaşlyk boýunça geňeşiniň mejlisini görkezmek bolar.

Şeýlelikde, Türkmenistanyň 2026-njy ýylda Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygynda başlyklyk etmegi hormatly Prezidentimiziň parasatly baştutanlygynda ýurdumyzyň belent halkara abraýynyň dünýäde ykran edilýändiginiň hem-de onuň daşary syýasy strategiýasynyň giň goldawa eýe bolýandygynyň nobatdaky subutnamasydyr.

Türkmenistan ozal hem 2012-nji we 2019-njy ýyllarda Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygynda başlyklyk edip, bu jogapkärli wezipäni abraý bilen ýerine ýetiripdi.

AHALTEKE BEDEWLERI – BELENT HORMATYŇ NUSGASY

Ýurdumyza halkymyzyň göz guwanýjy bolan atlarymyzyň kanun esasynda goralmagy, atçylygyň ösdürilmegi hormatly Prezidentimiziň parasatly baştutanlygynda Türkmenistanda milli gymmatlyklarymyzyň dabaralanýandygynyň, döwletimiziň olary gorap saklamak babatda halkara şertnamalara ygrarlydygynyň we olaryň gysgarmyksyz berjaý edilýändiginiň nobatdaky subutnamasydyr.

Mälim bolsy ýaly, ýurdumyza 2026-njy ýylyň «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at-myraýdyň mekany» ýyly diýlip ugulan edilmegi halkara gijişlikde uly gyzyklanma eýe boldy. ■ 3

«Ak şäherim Aşgabat» halkara köpugurly sergisi geçiriler

Aziýanyň merjen şäheri Aşgabat dünýäniň iň owadan we ýaşamak üçin amatly şäherleriniň birine öwrüldi. Adamlaryň ýaşayş-durmuşy üçin amatly şertleri döretmek Türkmenistanyň at gazanan arhitektory Gahryman Arkadagymyzyň başlangyjy bilen durmuşa geçirilýän, hormatly Prezidentimiz tarapyndan dowam etdirilýän ýurdumyzyň ösdürmegiň maksatnamasynyň we döwlet syýasatynyň ileri tutulýan ugurudyr.

Aşgabat şäheriniň günü her ýylyň 25-nji maýynda dabaraly belenilýär. Paýtagtymyz ak mermerli binalaryň we desgalaryň iň köp jemlenen şäheri hökmünde Ginnesiň rekordlar kitabyna girizilip, YUNESKO-nyň döredijilik şäherleriniň toruna «Dizaýn» ugry boýunça goşulan paýtagt hökmünde tanelýär. ■ 3

SOŇKY JAŇ – TÄZE BAŞLANGYÇ

Ýurdumyza toýlar goşa-goşadan gelýär. Hemmämize mälim bolsy ýaly, her ýylyň maý aýynyň 25-ine «Soňky jaň» dabarasyny uly şatlyk-şowhuna bestenýär. Şol gün Aşgabat şäheriniň günü hem giňden belenilip geçilýär. Bu gün ýurdumyzyň orta mekdeplerinde aýratyn tolgunduryjy we ýatdan çykmajak pursatlara bestenýär. Şol gün okuwçylar, mugallymlar we ene-atalar üçin iň şatlykly hem täsirli dabaralar geçirilýär. Bu dabaralar diňe bir okuw ýylynyň tamamlanandygyny däl, eýsem, ýaş neştin durmuşdaky täze ýollara gadam basýandygyny hem alamatlandyryr. ■ 3

Ýewraziýa toparyna agza döwletleriň parlament agzalarynyň V forumy geçirildi

19-njy maýda paýtagtymyza jenaýatçylykly ýol bilen alnan girdejileriň kanunlaşdyrylmagyna we terrorçylygyň maliýeleşdirilmegini garşy hereket etmek boýunça Ýewraziýa toparyna agza döwletleriň parlament agzalarynyň V forumy geçirildi. Ýewraziýa toparynyň 44-nji umumy mejlisiniň çäklerinde geçirilen forum «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at-myraýdyň mekany» ýylynyň wakalarynyň üstüni üýtgetdi.

bar bolan wezipeleri çözmekde diňe bir kanunçylyk taýdan däl, eýsem, düýpli özgertmeleri amala aşyrmak esasynda hereket edilmegini döwlet derejesinde ähmiýet berilýär. Ýewraziýa toparynyň başlygynyň ýurdumyzyň maliýe we ykdysadyýet ministri bilen bolan duşuşygynda bu düzümiň ulgamlaryny işini kämilleşdirmek boýunça alyp barylýan işler ara alyp maslahatlaşyldy. Şunuň bilen baglylykda, utgaşdyryjy pudagara iş toparynyň maksatnamalarynyň çärelere möhüm ornuny degişligi belenildi. Ýewraziýa toparynyň başlygy sapa-ryň çäklerinde meýilleşdirilen halkara çäreleriň guramaçylykly geçirilýändiginiň üçin hormatly Prezidentimize we Gahryman Arkadagymyza wekiliýet agzalarynyň adyndan hoşalluk bildirdi hem-de bilelikdäki tagallalaryň netijesinde kesgittenen wezipeleriň üstünlüki ýerine ýetiriljekdigine ynanýandygyny nygtady.

Forumyň çäklerinde Ýewraziýa toparyna agza döwletleriň tehniki ýardam bermek boýunça iş toparynyň mejlisi boldy. Onuň dowamynda Ýewraziýa toparyna agza ýurtlaryň terrorçylyga we ony maliýeleşdirmäge garşy göreşmekde alyp barýan

len alnan girdejileri kanunlaşdyrmak, terrorçylygy maliýeleşdirmäge garşy göreşmek baradaky meseleler babatda pikir alyşmalar boldy.

Mejlisiň çäklerinde özara baha bermek we hukuk meseleleri boýunça teýjibe alyşmak, ýakyn geljek üçin ýokary derejedäki özara baha bermek boýunça ýerine ýetirilýän işleriň netijeleri we gazanylan ösüş barada gürrüň etdiler. Duşuşyga gatnaşyjylar terrorçylyga, ony maliýeleşdirmäge garşy göreşmegiň ýollaryny we gurallaryny kämilleşdirmek, bu ugurda teýjibe alyşmak, ýakyn geljek üçin bilelikdäki çäreleriň meýilnamasyny kesgitlemek meselelerine garadylar.

Ýurdumyza BMG-niň guramaçylykly jenaýatçylyga we terrorçylyga garşy göreşmek boýunça birnäçe konwensiýalaryna, ylalaşyklaryna, maksatnamalaryna goşulmak bilen, halkara hukuk kadalaryna ygrarlydygyny iş ýüzünde subut edýär. Mejlisde beýleki

döwletler, iri düzümler bilen alyp barylýan bilelikdäki işleriň netijeli häsiýete eýe bolýandygyny barada aýtdy.

Soňra bu ýerde Ýewraziýa toparyna agza döwletleriň Halkara okuw-usulýet merkezleriniň assosiasiasynda gatnaşyjylaryň umumy ýygnaýy boldy. Onda Ýewraziýa toparynyň terrorçylyk howpunyň peseldilmegini, milli maliýe ulgamlarynyň aýanlygynyň, ugty-barlylygynyň, howpsuzlygynyň üpjün edilmegini, sebittir döwletleriniň jenaýatçylykly ýol bilen alnan girdejileriň kanunlaşdyrylmagyna, terrorçylygyň maliýeleşdirilmeginiň garşy göreş boýunça halkara derejede alyp barylýan işine üns berildi. Belenilýşi ýaly, Merkezi Aziýa ýurtlarynyň arasynda bu möhüm meseleleriň oňyn çözüldi, şol sanda terrorçylygyň maliýeleşdirilmeginiň garşy göreşmek boýunça gepleşikleri geçirmek we öňdebarýjy teýjibeleriň özlendirme arkaly amala aşyrylýan işler netijeli häsiýete eýe bolýar.

Senagat we tehnologiýa bäsleşigi

▲ Ýewropa Bileleşiginiň çäginde emeli aň ulgamyndaky kadalaşdyryjy çäreleriň sebittir iri senagat kärhanalaryna ýetirýän täsiri bilermenleriň ünsüni çekýär. ■ 4

Tebigatyň zähmetsöýer jandary

▲ Ösümlükleriň tozlanmagynda, biodürliügi we azyk howpsuzlygyny üpjün etmekde möhüm orny eýeleýän arylar zähmetsöýerligi bilen tanelýär. ■ 5

«Arsenal» ahyry çempion boldy

▲ Angliýanyň çempionaty «Premier Ligada» ahyry «Arsenal» çempionlyk gazandy. 37-nji tapgyrda sanawyň lideri «Arsenal» öz meýdançasında «Börnlini» ýeňdi. ■ 7

«Masters» ýaryşlarynyň ussady

▲ Tennis boýunça Rimde geçirilen «Italiýa Açyk Masters» ýaryşynda erkekleriň arasynda Ýannik Sinner ýeňiji boldy. ■ 8

Iň köp maslahat geçirilýän ýurtlar

Syňahatçylyk ugurlarynyň arasynda diňe deňiz kenarlary, taryhy ýadygärlikler bolan ýerler däl, eýsem, halkara maslahatlynyň geçirilýän ýerleri hem bar. Ösen myhmanhana, zal toplumlary dürli işewürlük duşuşyklaryny, maslahatlary geçirmäge mümkinçilik berýär. Halkara maslahatlar we sergiler bileleşigi (ICCA) ýyg-naklaryny geçirilýän ýerleri barada barlag geçirdi. Maglumatda bu ugurda ABŞ birinji ýerde durýar. Halkara maslahatlynyň geçirilýän ýerleri arasynda Italiýa ikinji orny egeledi. Bu Ýewropa ýurdy sanawda üçünjü gezek ikinji üçlüge girdi. Maglumatlaryň paýlaşylmagy, ylmy-bilim ugrundaky hyzmatdaşlyklar

we innowasiýa esaslanýan strategiýa ýurduň bu ugurda öňdeligi egelemegine sebäp bolupdyr. Italiýanyň maglumat liderleri (Italian Knowledge Leaders) atly maksatnama halkara sergileriniň ýurda çekilmegine goşant goşýar. Maslahatlar diňe Rim ýa-da Milan ýaly iri şäherlerde däl, eýsem, Florensiýa, Bolonýa, Napoli we Torino ýaly beýleki şäherlerde hem geçirilýär. Bu şäherlerde myhmanhana, gastronomiýa we ulag ulgamy ýaly ösen infrastruktura bar. Maglumata görä, maslahatlardan gelýän girdejiler her ýyl ýurduň ykdysadyýetine 15 milliard ýewro goşant goşýar.

Robotlar işgärleriň ornuny tutar

«Barclays» britan maligie edarasynyň maglumatyna görä, robotlaryň işe girizilmegi Hytaýda 2035-nji ýylda çenli azalmagyna garaşylýan işçi güýjüniň 60 göteriminiň öwezini dolup biler. Maligie edarasy geljek 10 ýylda Hytaýda işçi güýjüniň 37 million azaljakdygyny çaklaýar. Şol wagta çenli ýurtada adamsypat robotlaryň 24 milliony işe giriziler. Bilermenleriň çaklamalaryna görä, robotlar bilen bir hatarda awtomatlaşdyrylan tehnologiýalar hem önümçiligiň artmagyna ýardam eder. Ýurtda çaga dogluşygyň azalmagy, adam ömrüniň dowamlylygynyň artmagy zähmete ukyply adamlaryň sanynyň umumy ilatnyň içindeki paýynyň azalmagyna getirýär. Şol bir hereketi dünýsyz gaýtalaýan bu robotlar adam eli bilen etmesi kyn bolan işleri ýerine ýetirýärler. Ýurtda diňe adamsypat robotlara däl, eýsem, äpet senagat robotlaryna hem ummasyz maýa goýulýar.

Begeç MATEKOW, Türkmenistanyň Kärdeşler arkalaşyklarynyň Gubadag etrap birleşmesiniň baş buhgalteri.

Aşhanasy bilen tanalýan şäherler

Dünyä belli «TasteAtlas» saýty 2026-njy ýylda iň gowy aşhanasy bilen tanalýan şäherleriň sanawyny ýaýratdy. Saýt dünyäde tagamlara baha bermek bilen meşgullanýar. Sanawa dünyäniň dürli ýerlerinden şäherler girizilip, ol ýerlerde köçe tagamlary, milli tagamlar we dürli süýjülikler taýýartýar. Sanawda Aziýadan, Ýewropadan we Amerikadan birnäçe şäher bar. Ikinji dört ýeri Italiýa şäherleri egeledi. Napoli şäheri birinji ýeri egeledi. Napoli pizza we adaty Italiýa aşhanasy bilen tanalýar. Ikinji ýeridäki Milan şäherinde bolsa, rizotto we Demirgazyk Italiýa aşhanasyna degişli tagamlar bar. Üçünjü ýeridäki Bolonýa şäheri makaronlardan taýýartýan naharlary bilen bellidir. Dördünjü orundaky Florensiýa bolsa, Toskana sebitine mahsus bolan etli naharlary bilen tanalýar. Ikinji başlygi Hindistanyň Mumbaý şäheri jemledir. Şäher köçe tagamlary we usly otlar goşulýan hindi naharlary bilen köpleriň ünsüni çekýär.

Maý aýynyň ortalaryndan başlap, Demirgazyk polýusda Gün

Uly zawodyň ýük ulagynda daşadylar

Mozambikde örän çylşyrymly inženerçilik işi amala aşyryldy. Agramy 7 müň tonna bolan zawod sökülmezen, bitewüligine göçürildi. Zawod daşalanda 50 sany SPMT (özi hereket edýän tirkeç) we 300 sany ulag serişdesinden peýdalanlydy. Ilki bilen ulaglaryň geçjek ýoly taýýartandy – agyr ýükü göterer ýaly edildi. Yoluň beýikli-pesli ýerlerinde wagtlaýyn köprüler guruldy. Soňra bolsa, äpet zawod ýüzlerçe tigri bolan platformalarda uzakdan dolandyrylmak arkaly daşyldy. Bu ösen ulaglary millimetr tapawut bilen hereket etdirip bolýar. Hünärmenler haýsydyr bir bökdengligiň önüni almak üçin desgan örän haýal hereket etdirdiler.

Köp sanly aýratyn hereket edýän tigirleri bolan SPMT ulaglary soňky ýyllarda uly desgalary – energiýa generatorlaryny, köprüleriň sütüntlerini, nebit platformalaryny daşamada peýdalanýlar. Hatda bu usul arkaly taryhy binalary hem göçürüp bolýar. Bilermenler Mozambikde amala aşyrylan bu işiň soňky ýyllardaky iň şowly amallaryň biridigini belleýärler. Uly zawodyň sökülmezen daşatmagy ony göçürmek üçin edilýän cykdajyny ep-esli azaldýar.

GARAŞSYZLYK – DÖWLET SYÝASATYNYŇ BINÝATLAÝYN ESASY

Häzirki wagtda hormatly Prezidentimiziň parasatly baştutanlygynda ýurdumyz ähli ugurlar boýunça uly üstünliklere beslenip, bedew bady bilen öňe barýar. Güneşli Diýarymyzyň şanly Garaşsyzlygynyň 35 ýylynyň dowamynda Gahryman Arkadagymyzyň başynyň başlan hem-de Arkadagly Gahryman Serdarymyz tarapyndan dowam etdirilýän ägirt uly ösüşler Garaşsyzlygynyň bize beren peşgeşi bolup, Milli Liderimiziň «Döwlet adam üçindir!» hem-de döwlet Baştutanymyzyň «Watan diňe halky bilen Watandyr! Döwlet diňe halky bilen döwletdir!» diýen ýörelgeleriniň durmuşa ornaşdyrylýandygynyň aýdyň subutnamasydyr.

Ata Watanymyz halkyň özygtyýarly ösüşiniň we döredijilik işjeňliginiň tejribesine daýanyp, rowaçlygynyň täze tapgyryny – düýpli özgertmeleri amala aşyrmak hem-de ýurdumyzyň durmuşynda hakyky özgertmeleri gazanmak bilen baglanyşykly täze döwriň başdan geçýär. Munuň özi döwlet ösüşiniň has ýokary derejä göterilmegini, durmuşa geçirilýän işleriň ähli ugurlarynyň hil taýdan täzelenmegini aňladýar. Bular bolsa jemgyýetçilik-syýasy, durmuş-ykdysady

we ruhy-medeni gatnaşyklaryň yzygiderli kämilleşdirilip dowam etdirilmegi bilen üpjün edilýär. Berkarar Watanymyz mundan beýläk-de galkyndyrmak syýasaty ähli pudaklary we jemgyýetiň ähli ugurlaryny kämilleşdirmäge, ýurduň ykdysady kuwwatyny pugtalandyrmaga hem-de artdyrmaga, dünýäniň beýleki döwletleri bilen gatnaşyklary ösdürmäge gönükdirilendir. Dünýä bazarlarynda harytlaryna uly isleg bildirilýän täze önümçilik toplumlarynyň gurlup ulanylmaga berilmegi, halkyň sarp edýän harytlarynyň önümçiliginiň ýola goýulmagy, awtomobil we demir ýollarynyň,

köprüleriň gurluşyklarynyň ýaýbaňlandyrylmagy, nebit, gaz, himiýa senagatynyň önümçilik toplumlarynyň gurluşyklaryna aýratyn ähmiýet berilmegi, ylmy-bilim ojaklarynyň, medeni maksatly binalaryň, saglygy goraýyş we sport desgalarynyň yzygiderli gurulmagy halkymyz barada edilýän aladanyň örän ýokarydygundan habar berýär. Ata Watanymyzda durmuşa geçirilýän beýik işleriň netijesinde diňe bir paýtagtymyzyň däl, eýsem, welaýatdyr etrap merkezlerimiziň, obadýr şäherlerimiziň keşbi öňkäden-de gözelleşýär. Diýarymyzda bina edilýän we ulanylmaga

berilýän önümçilik kärhanalarynda ýaşlarymyzyň münlerçesi täze iş orunlary bilen üpjün edilýär, zerur önümleriň ençeme görnüşleri öz ýurdumyza öndürilýär, oba hojalygynda ulanylyan topragy gurpandyryjy himiki dökünler we beýleki pudaklar üçin zerur himiýa önümleriň öz bazarlarymyzdan tapyp bolýar. Häzirki wagtda Türkmenistan esasy oba hojalyk we senagat önümleri babatda özüni doly üpjün edýän hem-de taýýar önümleri dünýä bazarlaryna çykaryp bilýän döwlete öwrüldi.

Üstaşyr ulag geçelgeleriniň, gaz geçirijileriň, gara we demir ýollaryň, deňiz hem-de howa menzilleriniň köpugurly ulgamy döredildi, nebiti we gazy gaýtadan işleýän önümçilikler, erkin ykdysady zolaklar kemala getirildi. Ylym, bilim, saglygy goraýyş, medeniýet we sport ulgamlaryndaky ösüşler bu ugurlarda uly üstünlikleriň gazanylmagyny üpjün edýär. Halk bähbitli beýik işleriň rowaçlanmagy, ýurdumyzyň gülläp ösmegi babatynda uly işleri durmuşa geçirýän Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy, türkmen halkynyň Milli Lideri Gahryman Arkadagymyzyň hem-de Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlary sag, ömürleri uzak, belent başlary aman bolsun! Watanymyzyň röwşen geljeği ugrunda alyp barýan döwletli işleri hemişe rowaç alsyn!

Sülgünjemal ORAZOWA, Döwletmämmed Azady adyndaky Türkmen milli dünýä dilleri institutunyň mugallymy.

BAGTYÝAR DURMUŞYŇ KEPILI

Ata Watanymyzda soňky ýyllarda saglyk ulgamynyň günsaýyn kämilleşýändigini raýatlarymyzda çuňňur buýsanç döredýär. Ulanmaga berilýän ençeme täze binalaryň arasynda saglyk öýleri, hassahanalar, ululy-kiçili sport desgalary bar. Bularyň ählisi «Saglyk» döwlet maksatnamasından gözbaşa alýar.

Häzirki döwürde ýurdumyza adam hakyndaky alada döwlet syýasatynyň iň ileri tutulýan ugurlarynyň birine öwrüldi. Gahryman Arkadagymyzyň başlangyçlary we hormatly Prezidentimiziň taýsyz tagallalary netijesinde Türkmenistanyň saglygy goraýyş ulgamy kämilleşdirilip, dünýä derejesine çykarlydy. Paýtagtymyz Aşgabatda we welaýat merkezlerinde döwrebap hassahanalar, ýöriteleşdirilen ylmy-kliniki merkezlerdir sypahanalar gurlup, halkymyzyň hyzmatyna berilýär. Döwlet Baştutanymyzyň yzygiderli goldawy bilen ýurdumyzyň lukmançylyk edaralary dünýäniň iň öňdebaryjy tehnologiýalary we lukmançylyk enjamlary bilen üpjün edildi. Bu bolsa keselleriň önüni almakda, anyklamakda we bejermede halkara standartlaryna doly laýyk gelýän, ýokary hilli hyzmatlary ýola goýmaga mümkinçilik berdi. «Saglyk» döwlet maksatnamasynyň çäklerinde halkyň saglygyny berkitmekde, sagdyn durmuş ýörelgelerini wagyz etmede ägirt uly işler alyp barylýar. Ýurdumyzyň baý tebigaty dermanlyk ösümlüklerden peýdalanmaga uly mümkinçilik berýär. Diýarymyzda ýokary hilli derman serişdelerini öndürýän derman senagatynyň ösdürilmeginde bu tebigy baýlyklardan peýdalanýlar. Gahryman Arkadagymyzyň «Türkmenistanyň dermanlyk ösümlükleri» atly köp jiltli ylmy-ensiklopedik kitaby bu ugurda işleýän hünärmenler we tutuş halkymyz üçin gymmatly gollanma boldy.

Türkmenistanyň saglygy goraýyş ulgamynda gyzanan üstünlikleri dünýä jemgyýetçiligi, aýratyn-da Bütindünýä Saglygy Goraýyş Guramasy tarapyndan ýokary baha eýe bolýar. Ýokanç keselleriň birnäçesiniň ýurdumyza doly ýok edilmegi, çaganyň we enäniň saglygyny goramakda gazanylan üstünlikler Türkmenistanyň halkara abraýynyň has-da belende göterýär. Şeýle hem ýurdumyza yzygiderli geçirilýän halkara lukmançylyk maslahatlary

we sergileri daşary ýurtly hünärmenler bilen tejribe almakda möhüm meýdança öwrüldi. Saglygy goraýyş ulgamy kämilleşdirmek boýunça taslamalar geljekde-de üstünlikli dowam etdiriler. Diýarymyz sagdynlygyny we ruhubelentligiň mekanyna öwrän, halkymyza dünýä derejesindäki lukmançylyk hyzmatlaryndan peýdalanmaga giň mümkinçilikleri döredip berýän Gahryman Arkadagymyzyň hem-de hormatly Prezidentimiziň janlary sag, ömürleri uzak, tutumly işleri hemişe rowaç bolsun!

Agabeg ANNAÝEWA, Türkmen döwlet bedenterbiye we sport institutunyň sportuň mediki-biologiki üpjünçiligi kafedrasynyň mugallymy.

ZYÝANLY ENDIKLERDEN DAŞDA DURUŇ!

Hormatly Prezidentimiziň parasatly baştutanlygynda ilatynyň saglygyny goramak döwletimiziň baş wezipesi bolup durýar. Ýurdumyza bu ugurda netijeli işler yzygiderli durmuşa geçirilýär. Şolaryň biri hem temmäki önümlerine garşy göreş çäresidir.

Her ýylyň 31-nji maýynda ýurdumyza Bütindünýä temmäki önümlerine garşy göreş gününüň bellenişiniň geçirilmeği totdandan däl, temmäki tüsse-si öýkeme, dem alyş ýollaryna, ýürege, gan-damar ulgamyna zeper ýetirýär. Temmäki önüminiň köp ulanylmagy demgysma keseline, täze döremelere getirmek ähtimallygyny ýokarlandyrýar. Temmäkiniň düzüminde birnäçe zyýanly maddalaryň bolmagy temmäki ulanylanlaryň saglygy üçin juda howpulydyr. Şonuň üçin hem bilermenler nikotini «nerw zäheri» diýýärler.

Temmäki önümi bolan çilimiň adam bedenine, saglygyna ýetirýän zyýany has uludyr. Temmäki tüssesinde dürli himiki maddalar (aglabasy zäherli) bolup, olar adam bedenini hem içden, hem-de daşdan zäherleýärler. Olaryň adam bedenine daşky täsiri dişleriň saralmagy we owranyp dökmegi, dodaklaryň jaýrylmagy, endamny derisiniň solgun reňkde bolmagy, saçyň öz öwüşginini ýitirmegi, dynaklaryň döwülmeği bilen baglydyr. Bu görnüşler endamynan, saýandan, eşiklerinden gelýän ys

bagryň, öýkeniň, gyzylödegiň näsazlyklaryna we bedene howply çişleriň döremegine getirip bilýär. Ýurdumyza çilimiň, nasyn ynsan saglygyna zyýanlydygy barada wagyz-nesihat çäreleri giň gerimde ýaýbaňlanýar.

Halkymyzyň sagdyn durmuşy ugrunda tagalla edýän hormatly Prezidentimiziň jany sag, ömri uzak, belent başy aman bolsun, il-yurt bähbitli, döwlet ähmiýetli işleri rowaçlyklara beslensin!

Aýna ÇARYÝEWA, Aşgabat şäheriniň 9-njy Saglyk öýüniň bölüm müdiri.

84 GÜNLÄP GÜNDIZ BOLAR

ýaşman başlady. Her ýylyň ýaz we tomas aýlarynda gaýtalanýan bu täsin tebigy hadysa 3 aýa golaý dowam edýär.

Sebitde az sanly hem bolsa ilat ýaşaýar. Demirgazyk polýusynyň iň köp ilatly yeri Alyaskadaky Utkiagwik hasaplanýar. Utkiagwigiň 5 müňe golaý ilaty bar. Sebitde 2-nji awgusta çenli Gün gorizont çyzygynan aşak düşmez. Ýeriň Gününň daşyndaky orbitada 23,5 derejede gysyk ýerleşmeği

Ýer ýüzünde pasyllaryň emele gelmegine sebäp bolýar. Emma bu ýagdaý planetanyň iki tarapyndaky polýuslarynda ýylyň belli döwürlerinde gijäniň we gündiziň uzak wagtda dowam etmegine getirýär. 21-nji ýylda Demirgazyk polýusynyň Güne bakmagy sebäpli, Gün asmandan aýlanyp durýar. Polýusdan daşlaşylydygyça has gysga wagtda dowam edýän ýagty günler bolup geçýär. Mysal üçin, Alyaskanyň Feýrbanks

şäherinde 70 günläp Gün batmaýar. Bu döwürde Ankorij şäherinde günün uzynlygy 16-19 sagat dowam edýär.

Gyşyna bolsa, tersine ýagdaý bolup geçýär. Käbir ýerlerde 64 günläp Gün dogmaýar.

Gurbanmämmed AMANOW, Türkmenistanyň Kärdeşler arkalaşyklarynyň Magtymguly etrap birleşmesiniň başlygy.

30 göterimi elektroulag bolar

Şu ýylyň dowamynda bütün dünýäde satyljak täze ulaglaryň ondan üçüsiniň elektrik energiýasy bilen işleýän ulaglar bolmagyna garaşylýar. Ýylyň dowamynda jemi 23 million elektroulag öndüriler.

Halkara Energiýa Agentligi (IEA) elektroulaglary we olaryň zaryad beriş infrastrukturasynda degişli täze maglumat ýaýratdy. Geçen ýyl dünýäde elektroulag satuwu 20 göterim ýokarlanyp, 20 milliondan geçipdir. Şeýlelikde, satylan ulaglaryň 35 göterimi, ýagny dördten biri elektroulaglar bolupdyr. Hytaý geçen ýyl satylan elektroulaglaryň 60 göterimini öndürýär. Ýewropanyň we Demirgazyk Amerikanyň awtoulak kärhanalary bolsa ýerlenen elektroulaglaryň 15 göterimini öndürýär. Ýylyň birinji çärgesinde elektroulag satuwu Ýewropada 30%, Hytaýy hasaba almalynda Aziýada 80% we Latyn Amerikasyna 75% ýokarlanypdyr.

Häzirki wagtda dünýä ýollarynda 80 million töweregi elektroulag bar. 2035-nji ýyly çenli bu görkezijiniň 510 milliona ýetmegine garaşylýar.

Didar GURBANMYRADOW, Türkmenistanyň Telekommunikasiýalar we informatika institutunyň talyby.

Deňziň içindäki äpet aeroport

Filipinlerdäki Manila aýlagynda dünýädäki iň çylşyrymly taslamalaryň biri durmuşa geçirilýär. Deňziň içinde gurulýan Täze Manila Halkara howa menzili doly tamamlananda, her ýylda 100 million ýolagça hyzmat eder. Ýurduň awiasiýa infrastrukturasyny ösdürjek täze howa derwezesi deňziň gömülmeği bilen gurulýar. Ýurduň paýtagty Manilanyň demirgazygynyň ykdysady zolakda gurulýan iri desga 2 müň 500 gektar meýdany eýelär. Şeýlelikde, kenarýaka howa menzili dünýäniň iň iri aeroportlarynyň biri bolar.

Sebitiň gür ilatly bolmagy şeýle taslamany durmuşa geçirmek zerurlygyny ýüze çykarýpdyr. Desganyň gurluşygunda suwy aýyrmakda baý tejribesi bolan niderland kompaniýalary bilen hyzmatdaşlyk edilýär. Howa menziliň 1-nji tapgyrynyň 2028-nji ýylda tamamlanmagyna garaşylýar. Ilkibaşda howa menzili ýylda 35 million ýolagça hyzmat eder.

Ogulgerik İŞANGULYÝEWA, S.A. Nyýazow adyndaky Türkmen oba hojalyk uniwersitetiniň mugallymy.

ZAMAN | TÜRKMENISTAN

ESASLANDYRYJYSY – «ZAMAN—TÜRKMENISTAN» HOJALYK JEMGYÝETI

Maý aýynyň 22-si, 2026 | Belgisi: 21/1691
Gazetiniň möçberi 8 sahypa. A-118715 | Tiräzi: 10039
Bahasy: 4,50 manat

BAŞ REDAKTOR MYRATDURDY GARJANOW
JOGAPKAR KÄTIP AMANMYRAT BAÝMYRADOW

BIZIŇ SALGYMYZ: Aşgabat şäheri, 1908 (Gündogar) köçesi, 10-A jayy.
Tel/faks: 28-14-05, 28-14-36
web sahpa: www.zamanturkmenistan.com.tm
e-poçta: info.zamanturkmenistan@gmail.com, zamanturkmenistan@sanly.tm

BELLIK: Redaksiýamıza gelen hatlar yzyna gaýtarylmayar. Gazetimizde ýerleşdirilen mahabatlardaky jazyglaryň mazmunyna mahabat beriji jogapkardir. Gazet Türkmen döwlet nesriyat guillugynyň Metbugat merkeziinde ofset usulynda çap edilidi. Çap edilşiniň hiline Metbugat merkezi jogap berýär. Telefoný: 399536.

Abuna ýazylmak isleýänler üçin gazetiniň indeksi: 69477

Gazetiniň PDF nusgasyny QR kod arkaly elektron görnüşde okap bilersiňiz!

Tebigy täsinlik

ULY KANYŇON – GAÝALARYŇ SAZLAŞYGY

Dünýäniň haýran galdyryjy we meşhur tebigy täsinlikleriniň biri bolan Uly Kanyňon (Grand Canyon) Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň Arizona ştatynda ýerleşýär. Takmynan, 5-6 million ýyl mundan ozal Kolorado derýasynyň güýçli akymynyň dag we daş gatlaklaryna täsir etmegi netijesinde aýlawly jülge emele gelipdir. Uly Kanyňona seredeniňde, owadan reňk sazlaşygy bolan egrem-bugram gatlaklary görmek bolýar. Uzynlygy, takmynan, 446 kilometre, giňligi 800 metrden 29 kilometre we çuňlugy 1800 metre ýetýän bu jülgede ösümlikleriň müňlerçe görnüşi ösýär. 600-den gowrak janly-jandaryň we köp sanly guşlaryň ýaşaýan ýeri hasaplanýan milli seýilgähde Kaliforniýa kondoryna (kellesi ýalaňaç ýyrtýjy guş) we gülgün ýylana (endemik süýrenji) hem duş gelmek bolýar.

1540-njy ýylda ispan syýahatçysy Garsiýa Lopes de Kardenas Uly Kanyňonyň üstünden barýar we köpçüligi mälüm edýär. Tebigatyň iň owadan we täsin sungat eserleriniň biri bolan Uly Kanyňonda müňden gowrak gowagyň bardygyny çaklanýlar. Häzirkä wagtda bu gowaklaryň 335-si öwrenildi. Aňemgoşar reňkli jülgeler, dik dag eňňitleri we gaýa gatlaklary bilen görneleri haýran edýän Uly Kanyňona üç sany çöl birleşýär. Her ýyl dünýäniň çar künjeginde Uly Kanyňony görmäge 6 milliondan gowrak syýahatçy barýar. Bu ýerde günorta we demirgazyk ugurlar boýunça syýahatçylyk çäreleri hödürleňip, derýada gaýylyk gezelenç etmek, jülgäniň içinde gatyrýa aýlanmak we dikçar arkaly ýokardan synlamak ýaly güýmenjeler hem bar. Uly Kanyňondaky iň tolgundyryjy başdangeçirme aşagy aýna bilen örtülen aýlawly Asman ýoly (Skywalk) hasaplanýar. Uly Kanyňonda häzirkä wagtda hem eroziýa hadysasy, ýagun jülgäniň durkuny üýtgetmek ýagdaýy dowam edýär.

14 ADADA ÝERLEŞÝÄN OWADAN ŞÄHER

Yewropanyň demirgazyk şäherleriniň biri bolan Stokgolm şäheri owadan tebigaty, täsin adalary, reňkli binalary we gyzklyk däpleri bilen görneleri haýrana goýýar. Baltika deňzindäki arhipelagda ýerleşýän Şwesiýanyň paýtagt şäheri 14 adany özünde jemleýär. Şol sebäpli bu şähre başgaça «Demirgazygyň Wenesiýasy» hem diýülýär.

Stokgolm şäheri 1252-nji ýylda esastandyrlygdyr. XIII asyryň ahyrynda şäherdäki suýuşy işjeňlik ýokartlanyp, Şwesiýanyň esasy şäherine öwrülýär. 188 ineditr kilometr meýdany eýeleýän demirgazyk şäherde tomus aýlary ussy we gijelerine ýagty bolýar. Guş aýlarynda bolsa howa aýa sowuk bolýar. Stokgolm şäheri güýz aýlary has hem owadan görnüşe eýe bolýar.

Şäheriň medeni seýilgähleri, taryhy ýerleri we owadan künjekleri

dynç almak üçin ajaýyp mümkinçilikleri hödürleýär. Şäheriň Waksholm adasynda geçen asyrdan galan agaçdan gurtan ögler, kafedir restoranlar ýerleşýär. XV asyrdan dýübi tutulan «Royal Djurgarden» şäher seýilgähi hem-de

heriň 980 müňden gowrak ilaty bolup, şwed hem-de fin dillerinde gepleşýärler. Stokgolm şäheri dünýä derejesindäki muzeýlerinden we taryhy taýdan özüne çekiji köşkerlerinden başlap, galereýalardyr surat-

keşlik öglerine çenli sungatyň hem-de medeniýetiň ajaýyp görnüşini hödürleýär. Milli muzeýde (Nationalmuseum) XVI asyra degişli heýkeltaraslyk, surat we dürli eserleri öz içine alýan täsirli sungat ýygyndysy görkezilýär. Şäherde Şwesiýanyň iň ussat dizaýnerleri tarapyndan taýýarlanan keramik harytlardan başlap, dürli görnüşli dokma önümlerini satýan dükanlar bar. Stokgolmlyk merkezi köçesi «Strandvägen»-iň ugrunda ýerleşýän «Malms-tenbutiken» we «Svenskt Tenn» dizaýn muşdaklary üçin nusgawy dükanlar hasaplanýar. Dükanlar bilen bir hatarda Stokgolmlyk «süýji» kafe medeniýeti hem bar. Süýji nygmatlar bilen kofe içmegi aňladýan bu döp şwedleriň dilinde «fika» diýlip atlandyrylýar. Bu döp ýerli kafelerde has meşhur bolup, Stokgolma barýan syýahatçylar hökmany suratda «süýji» kafelerde myhmançylykda bolýarlar.

Nahary gyzgynlygyna sowadyjyda goýmak zyýanlymy?!

Köp adam naharlanýan dessine artykmaç iýmitleri sowadyja salmagy endik edýär. Bu adaty ýagdaý ýaly bolup görünýändigine garamazdan, gyzgyn iýmitleriň sowadyja salynmagy oňaýsyz netijelere getirip bilýär. Nahar sowadylman gyzgynlygyna sowadyjyda goýlanda iýmitleniş gymmatlygynyň ýitmegine we sowadyjynyň zaýalanmagyna getirýär. Şol sebäpli nahary mazaly sowandan soň sowadyja salmaly. Mundan başga-da, gyzgyn iýmit sowadyjynyň içindäki temperaturany ýokarlandyryr we beýleki iýmitleriň zaýalanmagyna sebäp bolýar. Şeýle hem sowadyjynyň kompressory içerdäki gyzgynlygy peseltmek üçin köp işlemeli bolýar we bu ýagdaý yzgydirlil dowam edende enjama agram düşýär.

Bilermenler gyzgyn iýmiti sowadyjyda goýanyňda bakteriýalaryň has çalt köpelişändigini belleýärler. Bu bakteriýalar iýmiti çalt zaýalap, ýumurtga, et önümlerine we gök önümlere hem täsirini ýetirýär. Şeýle hem bilermenler iýmit zäherlenmesinden goranmak, şeýle hem sowadyjyda azyk önümlerini uzak saklamak üçin gyzgyn nahary 2 sagatdan soň sowadyja salmagy maslahat berýärler.

Üljäniň saglyga peýdasy

Köpleriň iň halaýan miweleriniň biri bolan ülje diňe tagamy bilen däl, eýsem, saglyga örän peýdalydygy bilen ünsi özüne çekýär. Garamtyl we açyk gyzyl reňkli bu miwäniň ata Watany Kiçi Aziýa (Gara we Hazar deňziniň aralygy) hasaplanýar. Witaminlere we ýokumly maddalara baý bu miwe Günbatar Aziýada we Ýewropada has köp ösdürilip ýetirilýär. Mes topragy we bol suwy halaýan ülje sowuk ýurtlarda has gowy bitýär. Düzümünde ýeterlik derejede şeker, A, C, E, K, B6 witaminleri, kaliý, marganes, magniý, kalsiý, mis, demir we süýüm saklaýan bu miwäniň 100 gramynda 65 kaloriýa bar.

ÜLJÄNIŇ PEÝDALY TARAPLARY:

- Her gün ýeterlik derejede ülje iýmek beden- den artykmaç maddalary aýyrmaga ýardam edýär. Esasan hem, bu miwe gandaky zäherli maddalaryň hem-de nikotiniň täsirini peseldip, öýjükleriň zeperlenmeginiň önüni alýar.
- Üljäniň düzümindäki foliy kislotasy böwreke daş we duz emele gelmeginiň önüni alýar. Böwreke ýyganan çökündileriň bedenden has aňsat bölünip çykmagyna ýardam edýär.
- Üljäniň düzümindäki A, B witamini, kalsiý we fosfor ýaly minerallar beýniňi işjeňligi üçin peýdalydyr. Her gün bu miweden ýeterlik derejede iýmek çagalarda nerw kemçilikleriniň önüni almaga we ýady

gowulandyrmaga ýardam edýär. Bilermenler ýatkeşligi pes adamlara ülje iýmegi maslahat berýärler.

Ülje gan basyşyny kadalaşdyrýp, ýürek-damar keselleriniň döremek howpuny azaldýar. Bu miwäniň düzümindäki C witamini we kaliý gan aýlanşygy üçin peýdaly bolup, damarlarda holesteriniň ýygnanmagynyň önüni alýar.

Terligine, kakadylan we doňdurylan görnüşinde

iytilýän bu miwe kadaly uklamaga ýardam edýär. Üljäniň düzümindäki melatonin gormony uky bozulmalarynyň önüni alýar. Bilermenler ýatmazdan ozal, bir bulgur ülje şiresini içmegi maslahat berýärler.

Hünärmenleriň geçiren barlagyna görä, tür- genleşikden we sport ýaryşlaryndan soň bir hepde- niň dowamlynda ülje iýmek ýa-da ülje şiresini içmek myşsallary güýçlendirilmäge ýardam edýär.

Käbir adama miwe allergiýasy bolýar. Şeýle adamlara ülje iýmek maslahat berilmeýär. Şeýle hem aşgazanymda ýetmezçiligi bolan adamlar tursumtyk tagamly bu miwäni iýmekden saklanmaly.

Uzynlygy 3 santimetr bolan Gimalaý äpet balarysy dünýäde iň uly balary hasaplanýar.

ÇAGALAR DÜNYÄSI

DOGLAN GÜNÜŇ BILEN!.. (Aýdymyň gyzklykly taryhy)

«Doglan günüň bilen!» aýdymy as-lynda, doglan gün üçin ýazylan- dyr. Doglan gün dabaralarynyň aýrılmaz bölegi bolan «Doglan günüň bilen!» (Happy Birthday to You) aýdymy çagalary bagynda terbiýelän köp- jeleriň günniň şadyýan başlamagy üçin düzüldi. XIX asyryň ahyrynda çagalara «Haýyrlý ertiri!» diýmek üçin döredilen meşhur aýdym ýyllaryň dowamlynda üýt- gedilip, doglan gün aýdymyna öwürildi. «Britannica» ensiklopediýasynda berilýän maglumatlara görä, aýdymyň sazý 1893-nji ýylda amerikalý gyz doganlar Petti Smit Hill we Mildred J.Hill tarapyndan çap edilen «Hemmäniň ertiriňiz ha- ýyrlý bolsun!» atly aýdymdan gelip çyk- ýar. Bu aýdymyň heň çagalary bagyň ginişliginden çykyp, köpelerine niýetlenen dürli dabaralarda ýaňlanyp başlanýar. Az wagtdan mugallamlary gutlamak üçin aýdylan aýdym, soňra üýtgedilen sözler bilen beýleki dabaralarda hem aýdylýar. XX asyryň başynda çap edilen nusgalar- da bu aýdym «Doglan günüň bilen!» diýen sözler bilen peýda bolýar. Bilermenleriň pikirçe, bu özgerişlik kompozitorlaryň

ýa-da şahyrlaryň tagallasy bilen däl-de, halk köpçüliginiň halamagy bilen tebigy ýagdaýda jüze çykypdyr.

BU AÝDYM DÜNYÄDE NÄDIP ÇALT ÝAÝRADY?

Amerikan medeniýetiniň täsiri aýdymyň çalt ýaýramagynda möhüm orny eýeläpdir. Golliwudly filmlerinde, tele- weniýe gepleşiklerinde we mahabat-

larda «Doglan günüň bilen!» aýdymyň mahabaty ýetirilip, Ýer jüzüne belli bol- ýar. Bilermenleriň pikirçe, aýdymyň çalt ýaýramagy we meşhurlygy onuň gysga- llygynda, jünekeý we gaýtalanýan söz- lerinde. Çagalaryň aýtmagy üçin aňsat bolan aýdymyň sözlerini islendik dile hem terjime edip bolýar. Mähriban çaga- lar, geliň onda «Doglan günüň bilen!» aý- dymyňy bilelikde jüze ýetireliň!

Tebigatyň zähmetsöýer jandary

Her ýylyň 20-nji maýynda Bütindünýä arylar günü bel- lenilip geçilýär. Ösümlik- leriň tozanlanmagynda, biodür- lügi we azyk howpsuzlygyny üpjün etmede möhüm orny eýeleýän bu jandarlar zähmetsöýerligi bilen tanalýar. Geliň, arylar baradaky gyz- klykly maglumatlary öwreneliň!

Arylar diňe bir multfilmliň ýa- da ertekileriň gahrymany bolman, eý- sem, gündelik durmuşda hem möhüm ähmijete eýedir. Neşderli uçjan mö- jejikler bal öndürmekden daşary, tebi- gat üçin möhüm bolan tozanlandy- rma işine hem gatnaşýarlar.

Ilgün iýmitimiz, takmynan, üçden bir bölegi – miweler we gök önümler arylaryň tozanlandyрма işi netijesinde jüzeleşýär.

Dünýäde arylaryň 20 müňden gowrak görnüşi bar. Bularyň arasynda Günbatar balarysy has köp bolup, olaryň sany 3,5 trilliondan geçýär.

Balçylyk bilen meşgullanyp başlan iň gadymy halk müstürliler hasaplanýar. Olar 4500 ýyl mundan ozal ary idedip başlapdyrlar.

Antarktida arysy ýeke-täk yk- lym hasaplanýar. Sowuk howa şert- leri, ösümlikleriň we süýji suwuň ýet- mezçiligi sebäpli bu jerde arylar ýaşamaýar.

Arylar ganatyny göz öňüne ge- tirişimizden has çalt hereketlendir- järler. Balary sekuntda 230 gezek

gapdalymda 2 sany ýanaşyk gözi, 2 jübüt ganaty, nektar haltajygy we aşgazy bar. Balarylaryň ketlesiniň

ganat kakýar. Eşidilýän «wyz» sesi arylaryň uly tizlikde ganat kakma- gyndan emele gelýär.

Dünýäde iň zäherli ary Afrika uýgunlaşan balarysy (ganhor ary) hasaplanýar. Gaharjaň ary howp aba- nan halatynda 500 metre çenli kowa- lap gidýär.

Uzynlygy 3 santimetr bolan Gi- malaý äpet balarysy dünýäde iň uly balary hasaplanýar. Balarysnyň bu görnüşi köweginde 60 kilograma çenli bal toplaýar.

Arylaryň 6 aýagy, ketlesiniň

depesinde 3 sany kiçik gözi hem bolýar.

Adaty zäherli arylar biri-biri bi- len habarlaşmak üçin wyzzylýap ses edýärler. Balarysy bolsa biri-birini ça- gurmak, bir zadly habar bermek üçin tans edýär.

Balarynyň ömrü 4-6 hepde bol- lup, «bütin ömründe», takmynan, 20 müňden gowrak gülden şire toplaýar.

Balarynyň 170 dürli ys saý- garmak ukyby bar. Şol sebäpli bu jan- darylaryň yssyz hasaplanýan gülleri- mizden hem bal öndürjärler.

Papaýa – gawuna meňzeş miwe

Dünýäniň dürli künjeginde ösýän miweli ağaçlaryň biri bolan papaýa gawuna meň- zez daşky görnüşi we narýnç reňki bilen tapawutlanýar. Ata Wa- tany Meksika hasaplanýan bu miwä ýlymy dilde «Carica papaya» diýilýär. 9-10 metre çenli dik ösýän papaýa agajynyň içi boş bolýar. Bu ağaç edil palma ýaly ýokarky böleginde mi- we getirýär. Injir agajynyňka meňzeş ýapragynda we baldagynda süýt ýa- ly ak şepbigi bolan bu bagyň miwe- si gökligine hem-de bişen görnüş- de iýilýär. Bişmedik papaýa miwesi içädaçarlara we naharlara gosulýar. Bişen miwesi bolsa gawun ýaly di- limlenip iýilýär.

Papaýanyň garpyzdyr käşirniňki ýaly

süýji tagamy we usy bolýar. Miwe örän şireli bolup, gabygy ýaşylymytly, sarymytly-mämişi, eti bolsa sary, mä- mişi ýa-da gyzgylt reňkdedir. İçinde owunjak gara çigittleri bolan papaýa- nyň gabygy ýukajyk bolýar. Bu miwä- niň agramy 1-2 kilogram aralygynda bolup, ýeralma ýaly arassalanyp iýil- ýär. Ullakan miwe köplenç dilimlenip, gaplanan görnüşde satylýar. Gawuna meňzeş miwäni keseniňden soň, uzak sakdaman iýmeli. Sebäbi papaýa çalt zaýalanýar. Bişen papaýany bir hepde töweregi sowadyjyda saklap bolýar. Papaýa Amerika ýldymyndan başga, Afrika, Aziýa we Okeaniýa ýurtlarynda ösdürilip ýetirilýär. Her ýyl dün- ýäde 15 million tonna gawuna meňzeş miwe öndürilýär.

Sanlary birleşdirip, şekilli reňkläň!

7 tapawudy tapyň!

Gyzklykly pursat

2 tapgyrda Türkmenistanyň Ýokary Ligasynda 8-9-njy tapgyryň duşuşyklary geçirildi. 8-nji tapgyryň 3 oýunda myhmanlar ýeňişini baýram etdi. Bu duşuşyklarda jemi 12 gol hasaba alyndy. 9-njy tapgyrda 3 oýunda myhmanlar ýeňiş gazanyp, jemi 17 gol derwezelerde girdi.

Futbol boýunça Türkmenistanyň Ýokary Ligasynda 8-9-njy tapgyryň duşuşyklary geçirildi. 8-nji tapgyryň 3 oýunda myhmanlar ýeňişini baýram etdi. Bu duşuşyklarda jemi 12 gol hasaba alyndy. 9-njy tapgyrda 3 oýunda myhmanlar ýeňiş gazanyp, jemi 17 gol derwezelerde girdi.

Sanawyň lideri «Arkadag» topary myhmançylykda «Merw» toparynyň derwezesinden jogapsyz 7 gol girdi. Gollaryň 3-sini Didar Durdyýew öz adyna yazdyryp, ol 9-njy, 14-nji hem-de 58-nji minutlarda tapawutlandy. Beýleki gollary 11-nji minutda Şamämmed Hydrow, 72-nji minutda Daýanç Meredow, 75-nji minutda Welmyrat Ballakow hem-de 81-nji minutda Ýazylyç Gurbanow geçirdi.

«Ahal» topary myhmançylykda «Köpetdag» 4-0 hasabynda utdy. Dartygynly geçen oýunda 53-nji minutdan soň meýdançada 1 oýunçy kem galan «Köpetdag» toparynyň derwezesinden ýeňiş gollaryny Nazar Towakelow (53 p, 67), Bäsçi Gurbanberdiyew (70) hem-de Hakmuhammet Bäşiyew (83) derwezä girdi.

Or.	TOPARLAR	O	Y	D	U	GOL	U
1	«ARKADAG»	9	9	0	0	35-4	27
2	«ALTYN ASYR»	9	6	1	2	17-7	19
3	«AHAL»	9	5	2	2	18-9	17
4	«ŞAGADAM»	9	3	2	4	10-12	11
5	«MERW»	9	3	2	4	13-24	11
6	«NEBITÇI»	9	3	1	5	5-11	10
7	«AŞGABAT»	9	1	1	7	6-18	4
8	«KÖPETDAG»	9	1	1	7	9-28	4

«Altyn Asyr» topary myhmançylykda «Aşgabat» toparyny Abdyrahman Annamyradowyň 86-njy minutda geçiren ýeke-täk goly esasynda 1-0 hasabynda ýeňişe sezewar etdi.

Tapgyryň golsuz geçen ýeke-täk duşuşygynda — «Nebitçi» — «Şagadam» welaýat derbisinde hasap açylmady. * * *

Öňdebarýy «Arkadag» topary myhmançylykda «Ahal» toparyndan 4-0 hasabynda üstün çykdy. Oýunda ýeňiş gazanan toparyň adyndan Begenç Akmämmedow (27), Daýanç Meredow (68), Resul Hojaýew (70) hem-de Rahman Myratberdiyew (78) tapawutlandy.

Tapgyryň iň golly duşuşygynda garaşylmadyk netije hasaba alyndy. Öz meýdançasyna «Köpetdag» bilen duşan «Altyn Asyr» topary 5-3 hasabynda ýeňişe sezewar boldy. Duşuşykda ilkinji bolup hasap açan «Altyn Asyr» toparynyň gollaryny Bagtyýar Gürgenow (17), Röwşen Halmämmedow (34) hem-de Myrat Annaýew (30+3) geçirdi. Möwsümdäki ilkinji ýeňişini gazanan «Köpetdag» toparynyň gollaryny bolsa 25 minutly dowamynda 2 futbolçy — 25-nji we 45-nji minutlarda Emir Berdiyew bilen 32-nji, 42-nji hem-de 50-nji minutlarda Arslan Saparow derwezä girdi.

Tapgyryň ýene bir garaşylmadyk oýny Türkmenbaşy şäherinde bellige alyny, «Şagadam» öz meýdançasyna «Aşgabat» toparyndan 2-0 hasabynda asyn geldi. Ilkinji ýeňişini gazanan paýtagtlylaryň gollaryny Merdan Muhadow bilen Nurulla Raimbaýew geçirdi.

Öz meýdançasyna ýeňiş gazanan ýeke-täk topar «Nebitçi» bolup, balkanabatlylar «Merw» Serdar Tüküýewiň hem-de Salim Umarowyň gollary esasynda 2-1 hasabynda ýeňdi. «Merwden» Maksat Çagbalyýewiň goly ýeňişe ýetmedi.

66 ýyldan soň çempionlyga golaýlasa-da, 41 ýyllyk däbi bozup bilmedi

Şotlandiýanyň çempionaty «Premiership»-de çempion soňky tapgyrda belli boldy. Tutuş möwsümi diýen ýaly 1-nji orunda dowam etdiren «Hart of Midlothian», ýagny «Harts» topary 66 ýyldan soň taryhy çempionlyga golaýlasa-da, gynaňçly ýagdaýda ýeňiş elden giderdi. Myhmançylykda soňky çempion «Seltik» bilen duşuşan «Harts» topary duşuşygyň

42-nji minutda Lawrens Şanklandyň goly bilen öňe hem geçdi. Hatda olara çempionlyk üçin deňlik hem ýeterlikdi. Oýnuň 45+3-njy minutunda eminiň bellän 11 metrik jerime uruşygy dürs uran Arne Engels hasaby deňledi. 2-nji ýarymda topara üns beren «Harts» ýer eýleriniň hüjümlerini 86-njy minutda çenli serpikdirmegi başardy. Ýöne olara 86-njy minutda «Seltik» toparynyň ýapon hüjümçisi Daizen Maedanyň goly saklamak başartmady. Oýnuň 90+7-nji minutunda bolsa Kallum Osmandyň boş

derwezä gönükdiren goly «Hartsyň» çempionlyk arzuwyna soňky nokady goýdy. Şunlukda, «Seltik» bassy 5-nji, soňky 15 ýylda 14-nji, umumylykda-da 56-njy çempionlygyny baýram etdi. Glazgo şäheriniň wekili esasy bäsdeş «Rejnjersden» çempionlyk gazanmady öňe geçdi.

«Harts» bolsa 66 ýyldan soň golaý gelen çempionlygyň bosagasyndan gaýtdy. Olar 41 ýyldan soň çempionlygy Glazgo şäheriniň wekillerinden tas alypdy. Şotlandiýada soňky gezek «Seltik» ýa-da «Rejnjersden» çempion bolmadyk ýyly 1985-nji ýyl bolup, Aleks Ferguson «Aberdine» uzly-uzyna 2 çempionlyk gazandyrypdy.

Taryhynda 4 gezek çempionlyk gazanan «Harts» topary 1895-nji, 1897-nji, 1958-nji hem-de 1960-njy ýyllarda çempion bolupdy. 1985-nji ýyldan bäri «Seltik» 23, «Rejnjers» 18 gezek çempion bolup, olaryň birinjisini 56, ikinjisini 55 çempionlygy bar.

1 ýyllyk arakesme tamamlandy
● Russiýanyň çempionaty «Zenit» 1 ýyllyk arakesmeden soň ýene-de çempionlyga dolandy. Soňky tapgyrda «Rostow» Sobolewiň 14-nji minutda 11 metrik jerime uruşygynda geçiren ýeke-täk goly esasynda ýene «Zenit» soňky 8 ýylda 7-nji, RPL-de 11-nji gezek çempion bolmagy başardy. Olaryň ozalky Soýuz döwründen hem galan 1 çempionlygy bolup, «Zenit» umumylykda 12-nji ýeňişini baýram etdi.

Geçen möwsüm taryhynda ilkinji çempionlygyny gazanan «Krasnodar» soňky tapgyrda «Orenburg» 3-0 hasabynda utdy. Olar mundan öňki tapgyrda «Dinamoda» asyn gelip, çempion bolmak mümkinçiligini «Zenite» aldyrypdylar.

UZAK GARAŞDYRAN ÝEŇIŞLER

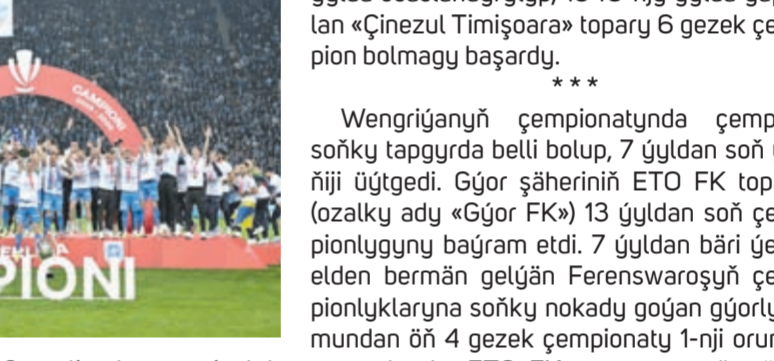
61 ýyldan soň goşa üstünlük
● Awstriýanyň çempionaty «Bundesliga» çempion soňky tapgyrda belli boldy. Lins şäheriniň LASK topary soňky tapgyrda myhmançylykda «Austria Wien» toparyndan Mbuğambanyň, Adeniranýň hem-de Bogardeniň gollary bilen 3-0 hasabynda üstün çykdy. Ne-

tijede, «Sturm Grasdan» 2 utuk öňe saýlanan LASK topary 61 ýyldan soň taryhyndaky 2-nji çempionlygyny baýram etdi. LASK topary ilkinji çempionlygyny 1964/65 möwsümünde gazanypdy. Şol möwsümde kubogy eýelän LASK topary şu möwsümde ýurduň kubok ýaryşynda-da ýeňiş bolup, goşa üstünlük gazandy. Awstriýanyň çempionatynda soňky 20

möwsümde «RB Salsburg» 14 (2014-2023-nji ýyllar aralygynda uzly-uzyna 10 gezek ýeňiş boldy), soňky 2 ýyllyk ýeňişisi «Sturm Gras» 3, Wenanyň «Rapid» hem-de «Austria» toparlary-da 1 gezek çempionlyga ýetmegi başardy. Awstriýada «Rapid» 32, «Austrianyň» 24, «RB Salsburgyň» 17 çempionlygy bolup, olar öňdäki 3 orny eýeleýäler. * * *

Şu möwsümde ençeme ýyldan soň çempionlyk gazanan klublaryň sany az bolman, olaryň hataryna ýene biri goşuldy. Rumyni-

ýanyň çempionaty «Superligada» çempionlyk Kraiowa şäherine gaýdyp geldi. Möwsümi tamamlanmagyna 1 tapgyr galanda, sana-

wyň lideri «Universitatea Craiova» topary öz meýdançasyna «Universitatea Kluz» toparyndan 5-0 hasabynda üstün çykup, 4 utuk öňe saýlandy. Şeýlelikde, «Universitatea Craiova» topary 35 ýyldan soň 5-nji çempionlygyny baýram etdi. «Universitatea Craiova» topary mundan öň 1973/74, 1979/80, 1980/81 hem-de 1990/91 möwsümlerinde çempionlyk gazanypdy. Rumyniýanyň çempionatynda FKSB (ozalky «Stjauşa») 28, «Dinamo Buharest» 18, «KFR Kluz» 8, «Wenus Buharest» 7, «UTA Arad» hem-de 1910-njy ýylda esaslandyrylyp, 1946-njy ýylda ýapulan «Çinezul Timişoara» topary 6 gezek çempion bolmagy başardy. * * *

Wengriýanyň çempionatynda çempion soňky tapgyrda belli bolup, 7 ýyldan soň ýeňişli ýütgedi. Gyor şäheriniň ETO FK topary (ozalky ady «Győr FK») 13 ýyldan soň çempionlygyny baýram etdi. 7 ýyldan bäri ýeňiş elden bermän gelýän Ferenswaroşyň çempionlyklaryna soňky nokady goýan györtürli mundan öň 4 gezek çempionaty 1-nji orunda tamamlapdy. ETO FK topary şu möwsümde çenli 1963-nji, 1982-nji, 1983-nji hem-de 2013-nji ýylda çempion bolupdy.

Ronaldo ýene bir kubogy elden giderdi

AFK Çempionlar Ligasy 2 ýaryşynda çempion belli boldy. Saud Arabystanynyň paýtagty Er-Rijaddaky «King Saud University» stadionynda oýnalan finalda «Gamba Osaka» bilen «Al-Nassr» toparlary duşuşdy. Çekekli geçiren oýunda Yaponiýanyň wekili «Gamba Osaka» 1-0 hasabynda üstün çykdy. «Gamba Osaka» toparyna taryhy çempionlyk getiren ýeke-täk goly 30-njy minutda klubüň türkijeli hüjümçisi Deniz Hümmet öň adyna ýazdyrdy. Şeýlelikde, «Gamba Osaka» 2004-njy ýyldan bäri geçirilip gelinýän AFK-nyň bu

ýaryşynda çempionlyk gazanan ilkinji ýapon topary boldy. «Gamba Osaka» 2008-nji ýylda-da AFK-nyň 1-nji derejeli klub ýaryşynda, AFK Çempionlar Ligasynda (häzirkii AFK Çempionlar Ligasy Elite) hem ýeňiş gazanypdy. Bu topary iki ýaryşda-da çempion bolan ilkinji ýapon kluby hökmünde hasaba alyndy.

Saud Arabystanynyň «Al-Nassr» topary bolsa, faworit hökmünde gataşnan bu ýaryşynda boş gaýdyp, topara Ronaldo geleni bäri resmi ýaryşlarda kubok gazanmak başardanok.

«ARSENAL» AHYRY ÇEMPION BOLDY

Angliýanyň çempionaty «Premier Ligada» ahyry «Arsenal» çempionlyk gazandy. 37-nji tapgyrda sanawyň lideri «Arsenal» öz meýdançasyna «Börlinli» Kai Hawertsiniň ýeke-täk goly bilen ýeňip, 2-nji yerdäki «Mançester Siti»niň utuk ýitirmegine garaşyp başlady. «Mançester Siti» bolsa myhmançylykda 16 oýundan bäri ýeňilmän gelýän «Bormmut» bilen duşuşdy. Oýun çekişlikli geçip, «Bormmut» 38-nji minutda Eli Junior Krupiniň goly esasynda öňe saýlandy. «Mançester Siti» 90+4-nji minutda Erling Holannýyň goly bilen hasaby deňlese-de, bu «Arsenalyň» çempionlygyna päsgel bermek üçin ýeterlik bolmady.

Şunlukda, möwsümiň tamamlanmagyna 1 tapgyr galanda, Mikkel Artetanyň şağirtleri 2-nji yerdäki «Mançester Sitiden» 4 utuk öňe saýlanyp, 22 ýyldan soň taryhy çempionlyk gazandy. Soňky gezek 2003/04 möwsümünde «Premier Ligan» iň

ýokarky orunda tamamlan «Arsenal» 14-nji çempionlygyny baýram etdi. Topçular 1931-nji, 1933-nji, 1934-nji, 1935-nji, 1938-nji, 1948-nji, 1953-nji, 1971-nji, 1989-njy, 1991-nji, 1998-nji, 2002-nji hem-de 2004-nji ýyllarda çempionlyk gazanypdy.

«Arsenal» çempionlyk sany boýunça 20 ýeňiş bolan 2 topar — «Mançester Yunayted» hem-de «Liwerpuldan» soň 3-nji orunda barýar.

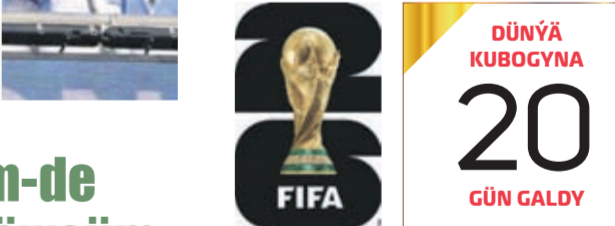
Möwsümiň ahyrynda «Mançester Siti» bilen hoşlaşjak Pep Guardiola tällimçilik karýerasynda ilkinji gezek uzly-uzyna 2 möwsümi çempion bolmazdan tamamlady. APL-de Çempionlar Ligasyna gitmek üçin «Liwerpul» bir ädim öňde bolsa-da, «Bormmutyň» hem gataşmak mümkinçiligi bar. Ligadan gitjek 3-nji klub London şäheriniň wekili bolup, bu ugurda «Tottenham» öňde barýar. «West Ham» ýeňiş gazanyp, garşydaşynyň ýeňilmegine garaşmaly bar.

«Mançester Siti» FA Kubogyny eýeledi

Futbol dünýäsiniň iň gadymy ýaryşy hasaplanýan Angliýanyň FA Kubogyna «Mançester Siti» mynasyp boldy. Londondaky «Wembley» stadionynda oýnalan 145-nji FA Kubogunyň finalynda «Mançester Siti» topary «Çelsini» 1-0 hasabynda ýeňişe sezewar etdi. Duşuşykda klubüň hüjümçisi Semegün Semenjo derwezä girdi. Şeýlelikde, «Mançester Siti» 8-nji gezek FA Kuboguny gazanyp, «Çelsidiri» «Liwerpul» hem-de «Tottenham» toparlary bilen deňleşdi. FA Kuboguny iň köp gazanan 2 topar «Arsenal» bilen «Mançester Yunaytediň» deňişlikde, 14 we 13 ýeňiş bar. Bu ýeňiş Pep Guardiolaň şäherlileriň tällimçisi hökmünde 20-nji, tällimçilik karýerasyndaky 41-nji kubogy diğlip bellige alýandy. FA Kubogunda uzly-uzyna 4-nji gezek finala çykan ilkinji topar hökmünde hasaba alnan «Mançester Siti» topary taryhyndaky 45-nji kuboguny gazandy.

«Çelsi» topary bolsa soňky 10 ýylda 6-njy finalynda 5-nji gezek ýeňişe sezewar boldy. «Çelsi» topary soňky

«Ligue 1»-de hem-de «Bundesligada» möwsüm tamamlandy

Fransiyanyň çempionatynda çempion PSŽ paýtagt derbisinde «Parizden» myhmançylykda 2-1 hasabynda asyn geldi. Duldgeş goňuşy «Pariz» gollaryny Gori geçirdi. PSŽ-niň adyndan Barkola tapawutlandy. Tapgyryň iň ünsi çeken duşuşygynda «Strasbur» 5-4 hasabynda ýeňişini baýram etdi. «Lans» myhmançylykda «Lionyň» derwezesinden jogapsyz 4 gol geçirdi, garşydaşynyň gönümel Çempionlar Ligasynyň final tapgyryna gataşmagyna päsgel berdi. PSŽ, «Lans» hem-de «Lil» Çempionlar Ligasyna gönümel gataşsa, «Lion» saýlama tapgyrlaryndan tapgyrda ligada galmak üçin «Sent-Etiri» bilen play-off duşuşygy geçjir. «Nant» toparynyň janköýerleriniň soňky duşuşykda eden etmişleri üçin agyry jerimeleriň garaşyandygy bellenilýär. «Renn» toparynyň fransiyaly hüjümçisi Esteban Lepol 2 gezek tapawutlanyp, möwsümiň iň netijeli oýunçysy boldy.

Germaniýanyň çempionaty «Bundesliga» 30-njy tapgyrda tamamlandy. «Bayern» 10-njy minutda «Werder» 4-0 hasabynda üstün çykdy. «Bayern» 10-njy minutda «Werder» 4-0 hasabynda üstün çykdy. «Bayern» 10-njy minutda «Werder» 4-0 hasabynda üstün çykdy.

«Werder» 10-njy minutda «Bayern» 4-0 hasabynda üstün çykdy. «Werder» 10-njy minutda «Bayern» 4-0 hasabynda üstün çykdy.

«Werder» 10-njy minutda «Bayern» 4-0 hasabynda üstün çykdy. «Werder» 10-njy minutda «Bayern» 4-0 hasabynda üstün çykdy.

Or.	TOPARLAR	O	Y	D	U	P	U
1	«ARSENAL»	37	25	7	5	69-26	82
2	«MAN SITI»	37	23	9	5	76-33	78
3	«LIVERPUL»	37	19	11	7	66-50	68
4	«ASTON WILLA»	37	18	8	11	54-68	62
5	«LIVERPUL»	37	17	8	12	62-52	59
6	«BURNHAM»	37	17	11	9	57-53	56
7	«BURNHAM»	37	14	11	12	52-43	53
8	«ÇELSI»	37	14	10	13	57-50	52
9	«BRENTFORD»	37	14	10	13	54-51	52
10	«SANDERLAND»	37	13	12	12	40-47	51
11	«NÝUKASL»	37	14	7	16	58-53	49
12	«EWERTON»	37	13	10	14	47-49	49
13	«FULHAM»	37	14	7	16	45-51	49
14	«LİDS»	37	11	14	12	49-53	47
15	«KRISTAL PALAS»	37	11	14	12	40-49	45
16	«FOREST»	37	11	10	16	47-50	43
17	«TOTTENHAM»	37	9	11	17	47-57	42
18	«WEST HAM»	37	9	9	19	43-65	36
19	«BÖRNLI»	37	4	9	24	37-74	21
20	«HEMPTON»	37	3	10	24	26-67	19

Or.	TOPARLAR	O	Y	D	U	P	U
1	«REAL MADRID»	37	31	1	5	94-33	94
2	«ATLETIKO BILBAO»	37	26	5	6	73-33	83
3	«BAYERN»	37	21	4	10	61-39	69
4	«WOLFRSBURG»	37	21	4	10	67-45	69
5	«BAYERN»	37	14	15	8	67-49	57
6	«SEWİDA»	37	12	7	18	41-54	43
7	«WOLFRSBURG»	37	12	7	18	39-43	47
8	«WOLFRSBURG»	37	12	10	15	43-54	46
9	«SOSHEDAD»	37	12	14	11	58-60	45
10	«SASSUOLO»	37	12	9	16	42-54	45
11	«TORINO»	37	12	8	17	42-61	44
12	«PARMA»	37	10	12	15	27-46	42
13	«JENOA»	37	10	11	16	41-50	41
14	«FIORENTINA»	37	9	14	14	40-49	41
15	«KALJARI»	37	10	10	17	38-52	40
16	«LECCE»	37	9	8	20	27-50	35
17	«KREMONEZE»	37	8	10	19	31-53	34
18	«WERONA»	37	3	12	22	25-59	21
19	«PISA»	37	2	12	23	25-69	18

Or.	TOPARLAR	O	Y	D	U	P	U
1	«BAYERN»	34	28	5	1	122-36	89
2	«BORUSSİYA D.»	34	22	7	5	70-34	73
3	«LEİPSİG»	34	20	5	9	66-47	65
4	«STUTGART»	34	18	8	8	71-49	62
5	«OFFENBACH»	34	18	7	9	65-52	61
6	«BAYER»	34	17	8	9	68-47	59
7	«FRAYBURG»	34	13	8	13	51-57	47
8	«AYNTRAH»	34	11	11	12	61-65	44
9	«AUGSBURG»	34	12	7	15	45-61	43
10	«MAYNS»	34	10	14	10	44-53	40
11	«UNION BERLIN»	34	10	9	15	44-58	39
12	«BORUSSİYA M.»	34	9	11	14	42-53	38
13	«HAMBURG»	34	9				

«Aston Willanyň» 44 ýyllyk arakesmesi tamamlandy

UEFA-nyň 2-nji derejeli klub ýaryşy Ýewropa Ligasynda 2025/26 möwsüminiň çempiony belli boldy. Türkiýäniň Stambul şäherindäki «Beşiktaş» stadionynda oýnalan finalda Angliýanyň «Aston Willa» topary bilen Germaniýanyň «Frayburg» topary duşuşy. Fransiýaly Fransua Letekseniň emelik eden oýnuna 37 müň 324 janküger gatnaşdy.

Çekeleşikli geçen oýunda «Aston Willa» topary 3-0 hasabynda ýeňiş gazandy. Duşuşyga iňlisler şowly hüjümler bilen başlasa-da, nemes kluby oýnuň deňagramlylygyny sazlamagy başardy. Ýöne 1-nji ýarymyň ahyrlarynda geçirilen gollar «Frayburglaryň» hüjümlerini gowşatdy. Oýnuň 41-nji minutunda Ýuri Tilemansyň goly bilen hasaby açan «Aston Willa» toparynda 45+3-nji minutda Emiliano Buendia jerime meýdançasynyň daşyndan owadan urgy bilen aratapawudy 2-0-a ügetirdi.

«Frayburg» topary 2-nji ýaryma gol geçirmek umydy bilen başlady. Ýöne 58-nji minutda Buendianyň asist etmeginde Morgan Rojersiň goly olaryň umytlaryny puja çykardy. Duşuşygyň galan minutlarynda hasap üýtgemedi we «Aston Willa» 3-0 hasabynda ýeňiş gazanyp, taryhynda ilkinji gezek Ýewropa Ligasynyň çempionlygyny gazandy. Duşuşykda 1 gol geçirip, 1 goluň pasyny beren argentinaly Emiliano Buendia oýnuň iň ökde oýunçusy diýlip saýlandy.

Bu Birmingham şäheriniň wekiliniň UEFA-nyň ýaryşlarynda 44 ýuldan soň gazanan ilkinji, umumylykda 3-nji kubogy boldy. «Aston Willa» topary 1982-nji ýulda häzirkçi Çempionlar Ligasynda (şol wagtky ady Ýewropanyň Çempion Klublarynyň Kubogy ýaryşy) ýeňiş gazanypdy. Rotterdamsky finalda «Aston Willa» topary Germaniýanyň başga bir kluby «Bawariýany» Piter Witeniň goly bilen 1-0 hasabynda ýeňipdi. Şol ýylyň tomsunda-da UEFA Super Kubogunda «Barselonadan» 2 oýnuň netijesi boýunça üstün çykypdy. Barselonada 1-0 hasabynda utulan «Aston Willa» öz meýdançasynda garşy-daşyň derwezesinden jogapsuz 3 gol geçiripdi.

«Villa»-ly toparlary çempion edýär

«Aston Willa» toparynyň tälimçisi, Ýewropa Ligasyny gazanmagyň ussady hasaplanýan ispaniýaly Unau Emeri bu ada dolý laýyklygyny ýene bir ýola subut etdi. 5-nji Ýewropa Ligasy Kubogyny gazanan Unau Emeri italyýaly Karlo Ançelottiden soň UEFA-nyň ýaryşlarynda 5 kubok gazanan 2-nji tälimçi boldy.

Unau Emeri mundan öň «Sevilla» bilen uzly-uzyna 2014-nji, 2015-nji hem-de 2016-njy ýyllarda 3 gezek Ýewropa Ligasynyň çempionlygyny gazanypdy. Şeýle-de, 2021-nji ýulda «Wüljarreal» bilenem şol başarnygyny gaýtalap-

dy. 2019-njy ýulda «Arsenal» bilen finala çyksa-da, kubogy gazanyp bilmedi. Unau Emeriniň Ýewropa Ligasyny gazanan klublarynyň 3-siniň hem adynyň asyl nusgasynda «Villa»-nyň («Sevilla», «Villarreal», «Aston Villa») bolmagy özboşlukly statistikaný emele getirýär. «Villa» sözi iňlisler üçin kaşaň jaýlar, öýler diýmek bolsa, ispanlar üçin ýer, şäher diýen manyny aňladýar. Emeri bu kubogy 3 dürli topar bilen gazanan ilkinji hünärmen diýlip bellendirildi.

«Aston Willa» Ýewropa Ligasynda çempionlyk gazanan 6-njy iňlis topary, umumylykda 31-nji klub boldy. Soňky 6 ýulda «Wüljarreal» hem-de «Atalantadan» soň 3-nji täze çempion topar diýlip bellege alyndy.

«Aston Willanyň» angliýaly ýarymgoragçysy Jeýdon Sanço bassyr 3 möwsüm UEFA-nyň ýaryşlarynda finalda oýnap, olaryň soňky 2-sinde kubogy gazanmagy başardy. Final oýnunda 81-nji minutda meýdança giren Sanço geçen möwsüm «Çelsi» bilen Konferensiýa Ligasynda ýeňiji bolupdy.

«Aston Willanyň» hüjümçisi Temmi Abraham UEFA-nyň häzirkçi wagtda guraýan 3 klub ýaryşynda-da çempionlyk gazanan 2-nji futbolçy boldy. Abraham 2021-nji ýulda «Çelsi» bilen Çempionlar Ligasynda, 2022-nji ýulda «Roma» bilen Konferensiýa Ligasynda, bu ýulam «Aston Willa» bilen Ýewropa Ligasynda ýeňiş gazandy. Abrahamdan öň italyýaly Emerson Palmieri «Çelsi» bilen ilki Ýewropa Ligasynda (2019), soňra Çempionlar Ligasynda (2021), «West Ham» bilenem Konferensiýa Ligasynda (2023) ýeňiji bolupdy.

Iňlis klublary UEFA-nyň bu ýaryşynda 11-nji gezek çempionlyk gazanyp, 10 kubokly italyanlardan öňe saýlandy. Bu ugrda ispanlar 14 çempionlyk bilen sanawyň başyny çekip gelýär. 7 gezek çempion bolan nemes klublary 10-njy sapa finalda ýeňişsiz sezewar boldy.

FRAÛBURG – ASTON WILLA: 0-3

UEFA Ýewropa Ligasynyň finaly – 20.05.2026

FRAÛBURG: Atubolu — Kübler (Makengo 73), Ginter, Lienhart (Rosenfelder 61), Treu — Eggeştein, Höfler (Höler 61) — Beste (Günter 86), Manzambi, Grifo (Şerhant 73) — Matanowič. **Tälimçi:** Yulian Şuster

ASTON WILLA: Martines — Käs, Konsa, Pau Torres (Mings 88), Luka Din (Maatsen 81) — Lindelöf (Onana 66), Tilemans (Douglas Luis 88) — MakGinn, Rojers, Buendia (Sanço 81) — Watkins. **Tälimçi:** Unau Emeri

GOLLAR: Ýuri Tilemans 41, Emiliano Buendia 45+3, Morgan Rojers 58

STADION: «Beşiktaş» – Stambul, Türkiýe

EMIN: Fransua Leteksi (Fransiýa)

TOMAŞAÇY: 37 324

«MASTERS» ÝARYŞLARYNYŇ USSADY

Tennis boýunça paýtagt Rimde geçirilen «Italiya Açyk Masters» ýaryşynda erkekleriň arasynda Ýannik Sinner ýeňiji boldy. Italiýaly tennisçi finalda norwegiýaly Kasper Ruudy 1 sagat 45 minutly dowamlynda 2 setde 6:4-lik hasaplar bilen ýeňmege başardy. Şeýlelikde, 24 ýaşyndaky Sinner karýerasyndaky 29-njy ATP çempionlygyny gazandy. Bu onuň şu ýyly geçip 5-nji çempionlygy bolup, olaryň ählisi-de «Masters» ýaryşlarydyr. Umumylykda, 10-njy «Masters» çempionlygyny gazanan Sinner ähli «ATP 1000» bäsleşiginde ýeňiji bolan 2-nji tennisçi hökmünde hasaba alyndy. Ondan öň «Masters» ýa-da «ATP 1000» ýaryşlarynyň 9-synda hem çempionlyk gazanmak diňe Novak Jokowiče başardypdy (hersinde azyndan 2 çempionlyk gazanypdy). Sinner «Masters» ýaryşlarynda «Career Golden Masters» derejesine ýeten, ýagny ählisini gazanan iň ýaş tennisçi (24 ýaş 9 aý) hem-de ählisinde iň alt çempion bolan tennisçi (2 ýyl 9 aý 5 gün) hökmünde adyny taryha ýazdyrdy.

Jokowič ählisinde çempionlygy gazanýança oňa 10 ýyl töweregi wagt gerek bolupdy. Sinner bassyr 6 «Masters» ýaryşynda çempionlyk gazanan ilkinji tennisçi bolmagy başardy. Ol geçen ýylky «Pariz Masters» ýaryşynda bari ýeňiş gazanyp gelýär. Sinner soňky 50 ýylda, ýagny 1976-njy ýyldan bari «Italiya Açyk» çempionlyk gazanan ilkinji italyan tennisçi boldy. Sinner bu ýaryşda geçen ýyl finalda ispaniýaly Karlos Alkarasdan asgyn gelipdi.

RIMDÄKI 3-nji ÇEMPIONLYGY

Zenalaryň arasynda ukrainaly Elina Switolina ýeňiş gazandy. Bu onuň Rimdäki 3-nji çempionlygy bolup, 31 ýaşyndaky tennisçi finalda amerikalý Koko Gauffdan 6:4, 7:6 we 6:2 hasaplar bilen üstün çykdy. 31 ýaşyndaky tennis Rimde mundan öň 2017-2018-nji ýyllarda-da çempion bolupdy we şol finalaryň ikisinde-de rumyniýaly Simona Halepi ýeňipdi. Switolina umumylykda 20-nji kuboguny asmana göterip, olaryň 5-si «Masters» ýaryşlarynyň («WTA 1000») çempionlygydyr.

Bassyr 2-nji gezek finalda utulan Koko Gauff geçen ýyl italyýaly Jasmin Paoliniden ýeňilipdi.

ISPANIÝADA DI JANNANTONIO ÖŇE SAÝLANDY

Moto GP boýunça möwsümiň 6-njy ýaryşy Ispaniýanyň Montmelo şäherinde geçirilip, italyýaly Fabio Di Jannantonio ýeňiş gazandy. «Pertamina Enduro VR46 Racing» toparynyň sürüjisi 12 aýlawy 20 minut 6,243 sekunda tamamlamagy başardy. Bu onuň Moto GP-de 3 ýyldan soň gazanan 2-nji ýeňiş hökmünde hasaba alyndy. Aslynda, ýaryş 24 aýlawdan ybarat bolmalydy. Trassada ýüze çykan çaknyşyklardan soň ýaryş togtatylmaly boldy.

«BKB Gresini Racing» toparynyň ispan sürüjisi Fermin Aldeger ýeňijiden 1,466 sekunt yza galyp, 2-nji orny eýeledi. «Ducati Lenovo» toparynyň italyan sürüjisi Françesko Banaianyň 3-nji ýeri eýelän ýaryşynda, sanawyň lideri Marko Bezzekki 4-nji ýer bilen oňnut etmeli boldy.

Geçirilen 6-njy ýaryşdan soň «Aprilia Racing» toparynyň sürüjisi, italyýaly Bezzekki 142 utuk bilen öňdeligini saklap gelýär. Onuň ispaniýaly to-

pardaşy Horge Martin Katalunýa «Gran Prisini» utuksyz tamamlasa-da, 127 utuk bilen 2-nji ýeri eýelýär. Soňky ýaryşyň ýeňijisi Di Jannantonio-nyň utugy 116 bolup, ol 3-nji basgançakda barýar. Möwsümiň 7-nji ýaryşy 31-nji maýda Italiýada geçiriler.

dana*
bilim merkezi

OKUW
WAGTY

08.06.2026-dan
15.08.2026-a çenli

Tomusky tapgyra
Ýazylyşyk
başlady!

S/B: 101211007542

Biz öwrenýäris. Biz özgerýäris.

«Dana» bilim merkezi ulular we çagalar üçin dil kurslaryny, halkara synaglara taýýarlyk we hünär ýokarlandyryş kurslaryny hödürleýär.

Biziň salgymyz we telefon belgilerimiz:

● Aşgabat

Görogly köçesi, 77-nji jaý, 4-nji gat
(«Altyn Asyr» harytşynaslyk merkezi)
+99312927717/ +99312927727

● Gökdepe

Berkararlyk köçesi, 1-nji jaý
(«Medeniýet» ögüniň arkasy)
+99363837651

● Büzmeýin

Gündogar köçesi (Çagalar medeni-
dync alyş seýilgähi)
+993712877 51/ +993712877 52

● Änew

Ahal köçesi, 29-njy jaý, 2-nji gat («Ak
gaja» binasy)
+993 63 8378 54/ +9933137 5 00 22

● Sarahs

Tejen köçesi, 11-nji söwda dükaný
+99363837698/ +99362844975

● Ak bugdaý (Ýaşlyk)

Bereket obasy, Türkmenbaşy köçesi,
255-njy jaý («Aýdýn hyzmat» söwda merkezi)
+993 63 83 78 34

● Mary

Murgap ýoly, 8-nji «A» jaý
(«Galkynyş» bazaryň ýany)
+993635566344

● Türkmenabat

Görogly beg Türkmen köçesi, 10-njy
jaý («Aýna» söwda merkezi)
+99342241070/ +99364477146

● Azatlyk köçesi, 2/1 «S»

+99342246551/ +99371347131

Bitarap Türkmenistan köçesi, 177-nji
jaý, B. G. binasy («Genjime Miras» söwda
toplumy)
+993 422 46 5 51/ +993 71 347131

● Türkmenbaşy

Magtymguly şafoýly, 50-njy jaý
+99362848382/ +99363848382

● Gyzylarbat

Türkmenbaşy köçesi, 17-nji jaý
(«Mukam» toý mekanyň ýany)
+993 24652012/ +993 65 082444

● Daşoguz (Şabat)

Türkmenbaşy şafoýly, 1-nji «M» jaý
+99361411151

● Köneürgenç

Af-Horezmi köçesi, 3-nji jaý
+99334747380/ +99371287753

www.dana.edu.tm

ZAMAN
TÜRKMENISTAN

Türkmenistanyň Garaşsyzlygynyň şanly 35 ýylligyny mynasybetli «Zaman-Türkmenistan» gazetiniň redaksiýasy we Türkmenistanyň Magtymguly adyndaky Ýaşlar guramasynyň Merkezi Geňeşi tarapyndan ýurdumyzyň orta mekdepleriniň mugallymlarynyň arasynda ygylan edilen «Garaşsyz Watanyň – Türkmenistanyň» atly döredijilik bäsleşiginiň

DÜZGÜNNA MASY

Horatly Prezidentimiziň parasatly baştutanlygynda Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe ýurdumyzyň bilim ulgamynda ulý özgertmeler durmuşa geçirilýär. Mugallymlaryň okuwçylara döwrebap derejede bilim bermegi, döredijilik bilen meşgullanmagy, milli ýörelgeler we öňdebaryjy tejribeler esasynda okatmagyň usulyýetini has-da kämilleşdirip, döredijilikli zähmet çekmegi üçin ähli şertler döredilýär. Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň: «Mugallymlarymyzyň döredijilikli zähmeti biziň bilim ulgamynda amala aşyran üstünliklerimizi gözbaşydyr. Berkarar döwletimiziň bilim ulgamyňy ýokary depginler bilen ösdürmekde, giň dünýägaraýyşly, ylymy-bilimli, häzirkçi zamanyň ösen tehnologiýalaryndan oňat baş çykarýan, watansöýüji nesli terbiýelemekde, agzybirligimizi we jebisligimizi has-da pugtalandyrmakda mugallymlaryň, bilim işgärleriniň aýratyn hyzmaty bardyr» diýen pähimli sözlerinden ugur alyp, Watanymyzyň gözöl künejlerini wasp etmek maksady bilen, Türkmenistanyň Garaşsyzlygynyň şanly 35 ýylligini mynasybetli «Zaman-Türkmenistan» gazetiniň redaksiýasy Türkmenistanyň Magtymguly adyndaky Ýaşlar guramasynyň Merkezi Geňeşi bilen bilelikde ýurdumyzyň orta mekdepleriniň mugallymlarynyň arasynda «Garaşsyz Watanyň – Türkmenistanyň» atly döredijilik bäsleşigini ygylan edýär.

Bu bäsleşigiň esasy maksady orta mekdeplerde zähmet çekýän ýaş mugallymlaryň döredijilik ukparyny kämilleşdirmekten hem-de olaryň ýurdumyzyň gözöl ýerleri (şäherler, şäherçeler, obalar, taryhy we täsin binalar, medeni ýadygärlikler, orta we ýokary okuw mekdepleri, tebigy gözelligler, goraghanalar, dag- düzler, derýalar, ýollar we ş.m.) barada täzeçil görnüşde çemeleşip, özboşlukly makalalary ýazmaklaryny gazanmaktan ybaratdyr.

BÄSLEŞIGIŇ ŞERTLERI WE GEÇIŞ TERTIBI:

– bäsleşik ýurdumyzyň umumybilim berjän orta mekdepleriniň 11-12-ji siniflerdäki mugallymlarynyň arasynda geçirilýär.

– bäsleşige gatnaşýujy ýaş mugallymlaryň şäherleri, şäherçeleri, obalary, ýadygärlikleri, taryhy we täsin binalary, orta we ýokary okuw mekdepleri, tebigy gözelligleri, goraghanalary, dag- düzleri, derýalary, ýollary... barada anyk delillere we maglumatlara esaslanyp, publisistik makala ýazmaly.

– bäsleşige hödürlenýän makalalar 10-lyk şifride (Times New Roman), 1,5 sahupa möçberinde, Word formatynda (A4) bolmaly.

– makalada getirilýän maglumatlar delillere esaslanmaly we ulanylan edebiýatlaryň çeşmesi görkezilmeli.

– bäsleşige gatnaşýujy ýaş mugallymlaryň «Garaşsyz Watanyň – Türkmenistanyň» atly döredijilik bäsleşigine diýen ýazgy bilen, özleri baradaky maglumatlary (adyny, familiýasyny, işleýän mekdebinin salgysyny we telefon belgisini) ýazyp, «Zaman-Türkmenistan» gazetiniň elektron poçtasyna ibermeli;

– bäsleşige hödürlenjek makalalar 22-nji maý – 10-njy sentýabr aralygynda kabul edilýer we ýeňijilere emniler toparý tarapyndan baha berler.

BÄSLEŞIGI JEMLEMEGIŇ TERTIBI:

– bäsleşik 2026-njy ýylyň 18-nji sentýabrynda – Türkmenistanyň Garaşsyzlyk gününe bagyşlanyp jemlener.

– bäsleşikde 1 sany baş baýrak;

1 sany 1-nji orun üçin;

2 sany 2-nji orun üçin;

3 sany 3-nji orun üçin;

3 sany höweslendiriji baýraklar bellenen.

– bäsleşigiň guraýujylary tarapyndan ýeňijilere Hormat hatlary we gymmat bahaly sowgatlary gowşurylar.

BIZIŇ SALGYMYZ:

Aşgabat şäheri, 1908 (Gündogar köçesi), 10-A jaýy.
E-mail salgysy: zamanturkmenistan@sanly.tm

Habarlaşmak üçin telefon belgilerimiz:

«Zaman-Türkmenistan» gazetiniň redaksiýasy:

28-14-05, 28-14-36.

Türkmenistanyň Magtymguly adyndaky Ýaşlar guramasynyň Merkezi Geňeşi: 44-89-99, 44-88-81.